

Alternativna distribucija

13. Grossmannov festival fantastičnega filma in vina, 11.–15. julij 2017

Organizatorji Grossmannovega festivala so imeli letos ogromno smole z dogajanjem okrog napovedanega osrednjega gosta Georgea A. Romera. Nekaj, kar je sprva kazalo na enega nespornih vrhuncev že tako impresivne trinajstletne zgodovine festivala, se je po zaskrbljujoči odpovedi že nekaj dni po festivalu prelevilo v žalostno slovo od ikone sodobne grozljivke. In čeprav so imena kot Harry Kümel, Sergio Stivaletti in Timo Vuorensola poskrbela za zelo soliden portfelj gostujočih, je omenjena odpoved pozornost že drugo leto zapored preusmerila na filmski program, ki je hočeš nočeš moral nositi del bremena nepričakovanih sprememb.

Glede na to, da naslovi celovečernih filmov iz treh sekcij vsaj za tisto večino gledalcev, ki se z evropsko žanrsko produkcijo ne ukvarjajo na poglobljen način, zvenijo popolnoma tuje, je treba predstaviti kontekst, da bi sploh lahko določili, v katere filmske kategorije spadajo. Ti filmi, izvzemši specializirane žanrske festivale, namreč le redko ugledajo luč širše distribucije ali odmevnejših festivalov. Njihov ogled dejansko razkrije razloge, zakaj je tako: to preprosto niso filmi, ki bi dosegali produkcijsko ali avtorsko raven *mainstreamovske* ponudbe evropskega in svetovnega filma, da o ameriškem indie in studijskem filmu sploh ne govorimo. Po navadi gre za nizkopračunske izdelke, v katerih se režiserji z majhnimi ekipami trudijo skriti nizek proračun z naslanjanjem na vzdušje, enotnost dogajanja ali ceneno uporabo posebnih učinkov. Z drugimi besedami:

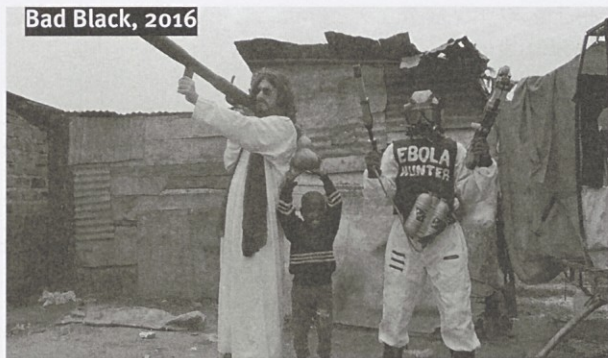
vse, kar bi pričakovali od festivala horror filma, kakršen je Grossmann.

A če te besede zvenijo nekoliko slabšalno, je treba poudariti, da služijo zgolj kot uvod v glavno poanto: Grossmann prav s takšno selekcijo filmov ponudi izdelke, za katere sicer sploh ne bi izvedeli, kaj šele da bi jih lahko videli na kakšnem velikem platnu v Sloveniji. Grossmannov festival se s tem za razliko od večine večjih festivalov pri nas – ti prikazujejo filme, ki jih nato dobro spoznamo po kroženju v mestnih kinih – kaže kot samovzdržen sistem alternativne distribucije, povsem ločen in vzporeden dominantnemu filmskemu dogajanju v drugih festivalskih in distribucijskih sferah.

Koliko lahko tak pristop prispeva k naši filmski sceni, pokažimo na primeru trojice letošnjih filmov. Zmagovalec letošnjega tekmovalnega programa, **Noč device** (La noche del virgen, 2016), je celovečerni prvenec španskega režiserja Roberta San Sebastiána. Začne se s komičnim televizijskim prizorom dveh voditeljev, ki gledalce španske televizije uvedeta v prenos kičastega praznovanja novega leta, a se jima ne ljubi slediti scenariju in z različnimi opazkami drug drugega spravljata v zadrego. Gre za zabaven in zelo posrečen uvod, ki gledalca pripelje do osrednje zgodbe, v kateri spremljamo 20-letnega Nica (Javier Bódalo); ta med novoletnim žuranjem sreča privlačno, a starejšo Medeo (Miriam Martín), ki ga zvabi v svoje stanovanje, kjer se začne festival skrajnega gravža prek fizičnega mučenja mladeniča. Film svoj nizki proračun v slogu opisanih prijemov rešuje z enotnostjo dogajanja, a ga dobra fotografija, kredibilen scenarij in povsem solidna izvedba maske in posebnih učinkov naredi za zasluženega zmagovalca letošnjega festivala. Gre preprosto za idealen tip izdelka za zastavonošo Grossmannovega programskega dela: nekoliko obskuren žanrski film, ki je sicer nizkopračunski, a vseeno dovolj prepričljiv, da gledalcem predstavi neko povsem nevidno žanrsko nišo.

Happy Hunting, 2017

Drugi, povsem drugačen primer filma ljutomerskega festivala, je **Happy Hunting** (2017), še en prvenec, in sicer ameriških režiserjev Joeja Dietscha in Louieja Gibsona. Gre za manjši odmik od tipičnih prispevkov *horror* žanru, kakršne bi pričakovali v programu. *Happy Hunting* je pripoved o tavajočem Warrenu Novaku (Martin Dingle Wall), ki zaide v majhno mestoce sredi žgoče ameriške puščave. Kronična nagnjenost k alkoholizmu mu seveda ne pomaga pri soočanju s čudaškimi »kulturnimi« vzorci tamkajšnjega prebivalstva, kar pa gre vsekakor v korist naracije in estetike filma, ki je nekakšna mešanica med **Strahom in grozo v Las Vegasu** (*Fear and Loathing in Las Vegas*, 1998) Terryja Gilliama in **Ni prostora za starce** (*No Country for Old Men*, 2007) bratov Coen, le da verjetno še za stopnjo bolj čudaška in predvsem neobremenjena z *mainstreamovskimi* zahtevami po dobrem komuniciranju z gledalcem, saj bi jo prej lahko opisali kot neke vrste art psihedelični vestern. Skratka, zagotovo eden tistih filmov, ki so tako drugačni, da se zahtevnemu cinefilu zgolj zaradi njih obisk festivala zdi vreden več, kot če bi gledali običajne, šablonske prispevke klasičnih predstavnikov žanra.

Še en, toliko bolj ekstremen primer iz netekmovalnega programa predstavlja film **Bad Black** (2016), ki prihaja iz Ugande. Okrog njega najdemo polno zabavnih anekdot, ki spominjajo na najbolj izvirne prispevke iz zgodovine *trash* filma. Režiser Nabwana I.G.G. je namreč režiserski samouk, ki s svojim produkcijskim podjetjem Wakaliwo od posname en film na mesec, skupaj pa jih ima v svoji filmografiji že 40. Nabwana ima skromno filmsko opremo, večina pripomočkov je iz odpadnega železa, kar pa ga ne odvrača, da ne bi uporabljal tudi posebnih učinkov z zelenim platnom. Čeprav so bili njegovi filmi velike uspešnice na improviziranih projekcijah v slumih Kampale, je preboj naredil šele, ko je začel napovednike nalagati na YouTube, kjer so postali viralni. Leta 2016 je bil nato povabljen na nekaj festivalov žanrskega filma v ZDA, kjer je s filmom *Bad Black* osvajal celo nagrade. Film se začne s predstavitvijo lika, imenovanega Schwaaz – »Schwaaz

v Ugandi pomeni Schwarzenegger,« nam pripovedovalec sporoči v prvem med neštetimi posrečenimi komičnimi vložki –, potem pa nas Nabwana prepusti nenehnemu nizanju akcijskih prizorov, ki s svojo šlampasto izvedbo izkazujejo izjemen zanos pristnega neodvisnega filma. Si lahko predstavljamo tak film iz Afrike, posnet na majhno digitalno kamero, v kakšnem izmed slovenskih mestnih kinov ali na večjih festivalih? Težko – kakovost slike je na ravni spletnih videov, igra je slabša od Wiseaujeve **Sobe** (*The Room*, 2003), a film ima toliko drobnih domislic, prebrisanega humorja in ustvarjalnega žara, da ga je vseeno pravi užitek gledati od začetka do konca, zlasti ker gre za res pristen izdelek iz afriških slumov, ne pa za eno tistih spoliranih francosko-afriških koprodukcij, s kakršnimi nas sicer zalagajo festivali.

Filmi kot *Bad Black* razkažejo vso programsko svobodo, ki si jo drznejši organizatorji ljutomerskega festivala, in zelo spodbudno je, da Grossmannovci ne sprejemajo kompromisov in v program večkrat vržejo kaj popolnoma neizbrušenega ali celo tveganega. Vrhunski gosti se bodo na prihodnjih festivalskih edicijah še nedvomno zvrstili, in čeprav letošnja izdaja ni med tistimi, ki bi se uvrščala med vrhunce trinajstletne zgodovine, Grossmannov festival še naprej ostaja pravi mali čudež na slovenski festivalski sceni. **E**